

Sara Lehtonen

Musiikin hyödyntäminen esikoulun opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamisessa

Sara Lehtonen 1100764
Metropolia Ammattikorkeakoulu
Sosionomi (AMK)
Sosiaalialan Koulutusohjelma
Opinnäytetyö
21.09.2012

Ohjaajat:

Jyrki Konkka ja Jukka Törnroos

Tekijä Otsikko	Sara Lehtonen Musiikin hyödyntäminen esikoulun opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamisessa
Sivumäärä Aika	29 sivua + 2 liitettä 21.09. 2012
Tutkinto	Sosionomi
Koulutusohjelma	Sosiaalialan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	varhaiskasvatus
Ohjaajat	Jyrki Konkka, yliopettaja Jukka Törnroos, vanhempi lehtori
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena on suunnitella ja toteuttaa musiikkituokioiden sarja, joka olisi innoittajana, ideoiden runkona musiikkihetkien/ esikouluikäisen opettamisen saloihin. Musiikkituokiosarja on tarkoitettu päiväkodin henkilökunnalle vinkiksi, miten tukea esikoululaisen kehitystä.</p> <p>Kyseessä on monimuotoinen opinnäytetyö. Työn pohjaksi kartoitin teoretietoa aiheesta. Opinnäytetyö toteutettiin kahdella tutkimusryhmällä kokeillen eri sävelasteikkojen avulla oppimista. Päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelmassa on määritelty tavoitteet äidinkielen, matematiikan, musiikin ja sosiaalisen kehityksen osalta. Työssäni pyrin yhdistämään näitä. Musiikkituokioiden aikana huomioidaan äidinkielen ja sosiaalikehityksen tavoitteet. Perusopetukseen siirtyvälle lapsella edellytetään myös olevan riittävästi taitoja olla ryhmässä ja työskennellä itsenäisesti.</p> <p>Opinnäytetyössä kokeillut ideat ja ohjeet antavat vankan pohjan työn jatkamiselle. On tärkeää kehittää edelleen päivähoidossa jo olevia toimintamalleja. Näin saada luovia ja uusia laaja-alaisia opetusmenetelmiä käytäntöön. Tarkoitukseni onkin myöhemmin koota musiikkituokioilla käytetyt laulut ja ideat niiden soveltamiseksi esikouluikäisen opettamiseen kirjaseksi päivähoitohenkilökunnan ja vanhempien käyttöön.</p>	
Avainsanat	Musiikki, Kielenkehityksen tukeminen, Esikoululainen

Author Title Number of Pages Date	Sara Lehtonen Use of Music in Order to Achieve the Goals of the Preschool Curriculum 29 pages + 2 appendices Fall 2012
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructors	Jyrki Konkka, Principal Lecturer Jukka Törnroos, Senior Lecturer
<p>The purpose of this study was to plan and accomplish a set of musical sessions which would serve as an inspiration, as a frame of ideas for musical teaching sessions. The sessions were meant for day care personnel to show how to support the preschooler`s development.</p> <p>This study was a practice-based thesis. As a ground of the study I surveyed the theoretical basis of the subject. The study was accomplished with two study groups in order to test learning with various musical scales. The goals in native language, mathematics, music and social development are defined in the early childhood education plan. In my work I tried to unite these. The goals of native language and social development were taken into account during the musical sessions. A child starting basic education is also required to have adequate skills to be a group member and to be able to work independently.</p> <p>The ideas and instructions tried in the study gave a solid foundation to continue the work. It is important to develop further operating models of present day care. This way creative and new extensive teaching methods are obtained in practice. My purpose is to write a booklet of the songs and ideas used in the musical sessions in order to apply them to teaching preschoolers, for the use of day care personnel and parents.</p>	
Keywords	music, supporting the development of language, preschooler

Sisällys

1	JOHDANTO	2
2	OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA LÄHTÖKOHDAT	3
3	OPPIMISEN TUKEMINEN MUSIIKIN AVULLA	5
3.1	Musiikki	5
3.1.1	Musiikin teoria	5
3.1.2	Musiikillisen ajattelukyvyn kehittyminen	6
3.2	Esiopetusikäisen opettaminen	7
3.3	Musiikkituokioiden sosiaalipedagogiset tavoitteet	9
3.3.1	Innostuneisuus	9
3.3.2	Muut sosiaalipedagogiset tavoitteet	9
3.4	Äidinkielen oppiminen	10
3.5	Musiikkituokioiden suunnitelma	11
4	MUSIIKKITUOKIOIDEN TOTEUTUS JA ARVIOINTI	14
4.1	Opetuksen toteutus musiikkituokioilla	14
4.1.1	Ensimmäinen musiikkituokio	14
4.1.2	Toinen musiikkituokio	16
4.1.3	Kolmas musiikkituokio	17
4.1.4	Neljäs musiikkituokio	18
4.1.5	Viides musiikkituokio	20
4.1.6	Kuudes musiikkituokio	21
4.1.7	Seitsemäs musiikkituokio	22
4.1.8	Kahdeksas musiikkituokio	23
4.2	Äidinkielen opetus musiikkituokioilla tulokset ja arviointi	24
5	OPINNÄYTETYÖN PROSESSIN TAVOITTEET JA ARVIOINTI	25
5.1	Musiikin tavoitteiden toteutuminen	25
5.2	Sosiaalipedagogisten tavoitteiden saavuttaminen	25
5.3	Äidinkielen tavoitteiden toteutuminen	26
5.4	Musiikin hyödyntäminen esikouluikäisen oppimistavoitteiden saavuttamisessa	26
6	POHDINTA	27
	Musiikkilähteet	29
	Kirjallisuuslähteet	29
	Liitteet	
	Liite 1. Hyvät vanhemmat	
	Liite 2. Tutkimusprojektin aikana painotetut kehityksen alueet	

1 JOHDANTO

Esiopetuksen kehittymisen myötä ovat ainekohtaiset tavoitteet täsmentyneet huomattavasti, mikä käytännön opetustyössä on johtanut opetuksen ainekohtaiseen eriytymiseen. 2000-luvulla on havahduttu siihen, että esiopetusikäinen tarvitsee vielä kokonaisvaltaisen opetuksen, jossa eri alojen oppimistavoitteet integroidaan.

Työskentelen päivähoitossa esiopetusryhmässä, jossa on kolmetoista esiopetusikäistä lasta. Kaikkien ryhmässä olevien lasten äidinkieli on suomi. Osalla lapsista on äidinkielen iänmukaisessa hallinnassa puutteita. Tästä syystä työssäni esikoulun oppimistavoitteista painottuvat erityisesti äidinkielen ja sosiaalisen kehityksen tavoitteet.

Tutkimuksen toiminnallisena osana suunnittelin ja järjestin kahdeksan musiikkituokiota päiväkodin esikouluryhmässä. Minulle oli luontevaa tehdä toiminnallinen opinnäytetyö, koska halusin keskittyä siihen, että päiväkotisi saisi uusia ideoita esikouluikäisen opettamiseen musiikin keinoin. Opinnäytetyön tavoitteena oli järjestää musiikkituokioita, joissa yhdistyi eri alojen opetus yhdeksi kokonaisuudeksi ja tämän opinnäytetyön kautta päiväkodin henkilökunta innostuisi käyttämään musiikkia opetusmenetelmänä arjessa.

Esiopetussuunnitelmassa musiikki on tärkeä opetusaine kuten äidinkielikin. Tässä työssäni haluan kokeilla mahdollisuuksia lisätä lasten kielellistä tietoisuutta, yhteistyövalmiuksia ja autonomiaa musiikkituokioiden toiminnan avulla. Lisäksi pyrin selvittämään kahden erilaisen sävelasteikon sopivuutta äidinkielen opetukseen.

Kokeilun tuloksena kokoan tietoa, miten musiikin keinoin saan tukea esikouluikäisen kasvuun. Kokeilussa käytetyt laulut ja esimerkit niiden soveltamisesta opetuksessa olen kirjannut kappaleeseen neljä.

Opinnäytetyössäni tuon esiin musiikin teoriataustaa, opinnäytetyön toteutuksen teoreettiset lähtökohdat sekä kuvaan opinnäytetyön toteutuksen. Aluksi selvitän kappaleissa 3 musiikin teoriaa, menetelmiä siitä, miten musiikki vaikuttaa äidinkielenopetuksessa ja kielen kehityksen tukemista musiikin avulla sekä innostuneisuutta. Musiikkituokioiden toteutus ja arviointi on esitelty kappaleessa 4. Opinnäytetyön prosessin tavoitteita ja arviointia käsittelen kappaleessa 5. Kappaleessa 6 pohdin opinnäytetyötäni.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA LÄHTÖKOHDAT

Viimeisten sadan vuoden kuluessa suomalaisessa kulttuurissa on 1-6 -vuotiaiden lasten hoidossa tapahtunut suuria muutoksia. Aiemmin lapset hoidettiin kotona, naisten kodin ulkopuolisessa työssä käymisen lisääntyessä perustettiin lastentarhoja joissa lapset saattoivat turvallisesti oleskella äidin ollessa työssä.

1900- luvun jälkimmäisellä puoliskolla suomalaisten perheiden lasten lukumäärä piene- ni ja lapset saivat täten aiempaa vähemmän mahdollisuuksia ryhmässä toimimiseen. Päivähoidossa korostui aikaisemmin huolenpidon rinnalla ryhmätaitojen harjoittelun mahdollisuus, koska kansakouluun siirtyessä ryhmätaitoja tarvittiin.

1990-luvulla alettiin painottaa lasten tiedollisten valmiuksien kehittymistä oppivelvolli- suuden alkua edeltävänä vuotena eli kuusivuotiaana. Syntyi esikoulu. Varsinkin 2000- luvulla esikoulun opetussuunnitelmassa on määritelty yhä tarkemmin oppimistavoitteet eri aineissa mm. matematiikka, äidinkieli ja musiikki. Lisäksi on määritelty tavoitteet lapsen sosiaalisen kasvun osalta.

Ainekohtaisten oppimistavoitteiden tarkka määrittely on käytännössä usein johtanut siihen, että oppiaineita on esikoulussa opetettu tiukasti erillään ainekohtaisesti. Nyt on käytännössä havahduttu siihen, että ainekohtainen opetus ei vastaa esikouluikäisen oppimisvalmiuksia. Integroitu, kokonaisvaltainen opetus vastaa paremmin esikouluikäi- sen kehitystä.

Opinnäytetyössäni kokeilen musiikin, äidinkielen ja sosiaalisen kasvun tavoitteiden yh- distämistä musiikkituokioilla.

Musiikki on keino vaalia lapsen taiteellista kasvuympäristöä. Musiikkia sisältävässä maa- ilmassa lapsen on mahdollista kokea esteettinen ja elämyksellinen mielikuvitusmaailma, johon sisältyy oppimista yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Jos lapsena on saatu taiteellisia elämyksiä niiden pohjalle yleensä rakentuvat yksilön kulttuuriset arvostukset ja taide- elämykset. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003, s. 23- 24)

Musiikkikasvatus on avain lapsen tasapainoiseen ja kokonaisvaltaiseen kasvuun. Sen kautta lapsen tunne-elämä sekä sosiaaliset, motoriset ja tiedolliset kyvyt pääsevät ke- hittymään. Lapsi nauttii yksinkertaisen musiikin kuuntelemisesta ja tuottamisesta. Lapsi

pystyy ymmärtämään äänet ja hän tajuaa, että musiikin kautta pystyy ilmaisemaan tunteita. Lapsi myös tiedostaa hyvin varhain, että musiikki on sosiaalista toimintaa eli musiikin kautta voi kokea toisten ihmisten läheisyyttä ja päästä mukaan ryhmätoimintaan. (Eerola & Ruukonen 1994, s.5. Einon 2003, s. 104- 105)

Jo kauan on tiedetty, että musiikki vaikuttaa ihmiseen ja jopa voimakkaalla tavalla (Huovinen, Kuitunen, 2008 s. 39).

Musiikki on varhaiskasvatuksen osa-alue, jota ei kuitenkaan kovin monessa päiväkodissa pidetä tärkeänä kielenoppimisen välineenä.

Toimintaympäristönä oli vantaalainen päiväkotikoti, joka on perustettu vuonna 2004. Päiväkodissa työskentelee noin 20 kasvatusalalla olevaa työntekijää: lastentarhanopettajia, sosionomeja, lähihoitajia ja avustajia. Päiväkodissa on 78 lasta. Ryhmiä koko päiväkodissa on 4, joista kaksi on alle kolmevuotiaiden ryhmiä ja yksi on neljä- viisivuotiaiden ryhmä ja yksi on viisi- kuusivuotiaiden ryhmä. Tutkimusryhmissäni oli 13 lasta, jotka kaikki olivat esikouluikäisiä.

Esikoululaisten sosiaaliset tilat koostuvat kahdesta eri huoneesta, joista toinen on ruokailuhuone ja toinen yhdistetty päiväuni- ja toimintahuone. Päiväuni- ja toimintahuoneessa on piano, jota käytin tutkimuksessani. Huoneessa on kolme penkkiriviä, jotka ovat lasten ergonomian mukaiset. Kaikki musiikillinen toiminta tapahtui tässä tilassa.

Työskentelin 13 lapsen kanssa ja tein heistä kaksi lapsiryhmää, joista jatkossa käytän nimityksiä ryhmä 1 ja ryhmä 2. Jakamalla lapset kahteen ryhmään pyrin selkeyttämään omaa toimintaani musiikkituokioilla. ja pyrin samalla järjestämään lapsille sopivamman ryhmäkoon ryhmätaitojen harjoittelemista varten. Ryhmät eroavat toisistaan lähinnä lasten kielellisen kehitystason suhteen. Ryhmien kokoonpanon pidän vakiona, koska tällöin minun on helpompi huolehtia tuokioiden jatkuvuudesta. Ryhmät lähtevät työskentelyyn eri lähtöpisteestä, kummankin ryhmän kanssa lähden liikkeelle lasten sen hetkisestä kielenkehityksen tasosta. Ryhmässä 1 oli seitsemän lasta, joista viisi tyttöä ja kaksi poikaa. Lasten kielenkehitys oli iänmukaisella tasolla. Ryhmässä 2 oli kuusi lasta, joista kolme tyttöä ja kolme poikaa. Lapsilla neljällä on kielenkehityksessä erityisvaikeuksia, kahdella muita kehitykseen liittyviä pulmia. Ryhmässä 2 lapsilla oli ryhmään

yksi verrattuna jonkin verran ryhmään sopeutumisvaikeuksia, odottamisen vaikeuksia, toisten huomioon ottamisen vaikeuksia ja pitkäjänteisen työskentelyn vaikeuksia.

Opinnäytetyöni on monimuotoinen (toiminnallinen) opinnäytetyö. Opinnäytetyöni tarkoituksena on antaa vinkkejä kasvattajille päivähoitossa, miten integroida esikouluikäisen opetusta. Päätin kirjata tutkimustulokset ylös, jotta saisin itselleni dokumenttia siitä, miten tekemäni asiat vaikuttavat lapsen oppimiseen ja josta saisin ideoita musiikin käyttämiseen kielellisen tietoisuuden ja sosiaalisten valmiuksien lisäämisessä. On tärkeää tehdä raportointi, että lukija saa tietää mitä, miksi ja miten työ on tehty ja millaisia tuloksia on saavutettu. Työn tavoitteena on luoda pohjaa musiikin käyttämiseen kielellisen ja sosiaalisen kehityksen tukemisessa luovuutta ja innostuneisuutta hyödyntäen.

3 OPPIMISEN TUKEMINEN MUSIIKIN AVULLA

3.1 Musiikki

3.1.1 Musiikin teoria

Musiikki koostuu monesta eri alueesta eli aivan kuten eri kielillä on kielioppinsa ja ruokalajeilla on reseptinsä, myös musiikilla on oma rakenteensa ja järjestelmänsä. Musiikki toimii kokonaisuutena. Se voidaan kuitenkin paloitella perusaineksiinsa, jotka toimivat itsenäisesti ja hyvin erilaisiin yhteyksiin sovellettuina.

Musiikillisen ”selkärangan” muodostaa rytmi, perussyke. Se voi säilyä samana tai vaihtua musiikkikappaleen aikana. Kokemuksena rytmi koetaan rauhoittavana tai ärsyttävänä riippuen siitä miten se korreloi ihmisen fysiologisten rytmien kanssa.

Musiikki etenee määrätyllä nopeudella eli tietyssä tempossa. Tempo joko pysyy samana, hidastuu tai nopeutuu musiikin luonteen mukaisesti. (Hongisto- Åberg, Lindeberg-Piironen, Mäkinen 1993, s.23).

Tässä työssäni käyttämäni laulut jaan kahteen ryhmään niiden melodiassa käytetyn sävelasteikon mukaan. Ryhmät ovat diatoniset laulut ja pentatoniset laulut. Sävelas-

teikkojen ero on se, että pentatoninen sävelasteikko on diatonista suppeampi, joten melodiat ovat helpommin opittaessa.

Useimmilla meistä on jokin musikaalisuuden osa-alue muita vahvemmin kehittynyt. Musikaalisia kykyjä jokainen voi lähteä kehittämään ja vahvistamaan omista yksilöllisistä lähtökohdistaan käsin. Tämä ei ole sidoksissa ikään, vaan aikuinen oppii siinä missä lapsikin, tosin eri nopeudella ja eri kanavia käyttäen. Aikuiselle itsensä kehittämisen todelliseksi esteeksi saattaa muodostua väheksyvä käsitys omista musikaalisista mahdollisuuksista. Tämä nousee esikouluissa usein musiikin hyödyntämisen esteeksi, ns. ”musiikkitaitoisten” opettajien löytäminen on vaikeaa. Syvälle iskostuneen asenteen voittaminen vaatii henkilökohtaisen itsekritiikin madaltamista ja rohkeutta heittäytyä musiikin mukaan.

Henkilökohtainen musiikkisuhde on vuorovaikutussuhde, joka toimii lähes samojen sisäisten lainalaisuuksien mukaa kuin ihmissuhdekin: varauksellisuus ja huonommuuden tunne rasittavat sitä, kun taas avoimuus ja hyväksyntä edistävät sen kehittymistä.

Musiikkikasvatus on aina vuorovaikutusta, johon kasvattaja ja kasvatettava osallistuvat omalla tavallaan. Musiikkikasvatuksen vaikutukset sitoutuvat aina yksilön omiin kokemuksiin. (Hongisto- Åberg, Lindeberg- Piironen, Mäkinen 1993, s.17- 18).

3.1.2 Musiikillisen ajattelukyvyyn kehittyminen

Lasten musiikkikyvyt näyttävät kehittyvän progressiivisesti, toisiaan seuraavina limittäisinä jaksoina. Kaikille lapsille yhteinen kyky on ajattelukyky, jonka kehitymisessä on myös havaittavissa tietty jaksottuminen. Brunerin mukaan älyllinen kehittyminen etenee lapsen ja ympäristön vuorovaikutussuhteessa kolmivaiheisesti. Ensimmäinen on toiminnallinen vaihe, silloin reagoidaan toimien ja kehitetään tottumuksia. Toinen, ikoinen vaihe merkitsee visuaalisten ja muiden aistihavaintojen sekä niiden yhdistelmien avulla tapahtuvaa asioiden organisointia. Viimeiseksi edetään symboliselle tasolle (sanat, kuvat, merkit.) (Linnankivi, Tenkku, Urho 1998, s. 17- 18).

Esikouluikäinen on ajattelun kehittymisen toisen ja kolmannen vaiheen taitekohdassa. Musiikkituokioittemme aikana lapset esimerkiksi katselivat, kun säestin yhdessä laulamamme lauluja pianolla. Nyt keväällä lapset saivat ”säveltää” oman kappaleen eli he saivat kukin vuorollaan näkyville piirretystä c- duuriasteikosta valita minkä tahansa

nuotin sävelmäänsä. Sen jälkeen soitin lapsille heidän tekemänsä sävelmän ja he antoivat sille nimen ja keksivät sanat.

3.2 Esiopetusikäisen opettaminen

Brunerin mukaan älyllinen kehittyminen etenee lapsen ja ympäristön vuorovaikutussuhteessa kolmivaiheisesti. Ensimmäinen on toiminnallinen vaihe, jossa esikouluikäinen on osittain.

Esiopetusikäisen lapsen työskentelyvalmiudet ovat vasta kehittymässä, joten opettamista ei voi vielä rakentaa pääosin tavoitteisiin tähtääväksi, vaan jo uusien asioiden harjoittelun pitää olla kiinnostavaa ja mukavaa.

Oppimisessa Piaget erottaa kahdentyyppistä kokemusta, jonka seurauksena oppiminen muuttaa käyttäytymistä. Ensiksikin on fyysistä kokemusta (P), jota lapsi saa kohteista. Toiseksi on loogis-matemaattista kokemusta (LM), jota lapsi saa omasta toiminnastaan, joka kohdistuu kohteisiin ja muuttaa niitä. Piaget pitää näiden kahden kokemustyyppien välistä eroa hyvin tärkeänä, ja juuri P-kokemuksen ja LM-kokemuksen välisistä eroista juontuvat kaikkein tärkeimmät seuraukset, joita Piaget oppimiseen kohdistuneista tutkimuksista käytännössä on. (Elkind, 1974, s.110).

Piaget korostaa sitä, että esikouluikäinen lapsi on vasta siirtymässä konkreettisten operaatioiden kehitysvaiheeseen eikä näin ollen vielä ole valmis muodolliseen oppimiseen. Piaget pitää myös sisäistä motivaatiota, tarpeita ja kiinnostusta kaiken kognitiivisen toiminnan toisena puolena. (Elkind, 1974, s. 156- 160).

Näitä esiopetuksessa huomioitavia seikkoja voi toteuttaa liikunnan ja kaikenlaisen taiteellisen toiminnan avulla. Oman mielenkiintoni kohdistui musiikin käyttöön kielen kehityksen tukena. Aikuisen käsitys esim. omasta musikaalisuudesta vaikuttaa selkeästi vuorovaikutukseen lasten kanssa. Itse pidän musiikista ja halusin kokeilla millä tavalla voisi esikouluikäiselle rakentaa musiikkituokion, joka tarjoaisi lapselle lasta kiinnostavasti Piagetin mainitsemaa loogis-matemaattisia kokemuksia ja fyysisiä kokemuksia lapsen sisäisiin tarpeisiin vastaavalla tavalla.

Esikoulun valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa äidinkielen osalta tavoitteena on herättää ja lisätä lapsen mielenkiintoa suullisen ja kirjoitetun kielen havainnointiin ja tutkimiseen. Tutkimisen kohteina voivat olla erilaiset tekstit, ilmaisut, yksittäiset sanat, kirjaimet ja äänteet lapselle mielekkäässä yhteydessä. Kielellisen tietoisuuden kehittymistä tuetaan kielellä leikkien, loruillen ja riimitellen. Matematiikan osalta leikkien, tarinoiden, laulujen avulla tavoitteena on vertailun ja järjestämisen avulla auttaa lasta ymmärtämään yksinkertaisia matemaattisia käsitteitä. Musiikin suhteen ei valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa esikouluikäisille ole teoreettisia tavoitteita, enemmänkin musiikki- ja muu taidekasvatus on käytössä lapsen itseilmaisun ja itseluottamuksen vahvistamiseksi.

Pystyäkseen siirtymään perusopetukseen lapsen pitää oppia olemaan aktiivinen ryhmän jäsen, huomioimaan toiset ryhmässä olijat, kyetä noudattamaan ryhmän sääntöjä, ylläpitämään mielenkiintonsa käsiteltävässä aiheessa tuokion ajan.

Eryteisesti esiopetusikäisten lasten lauluesityksiä harjoitettaessa ja lasten laulujen tulkinnoissa kiinnitetään huomiota fraasien muotoihin, dynamiikkaan ja hyvään artikulaatioon. Varhaiskasvatuksessa annettulla musiikillisella esiopetuksella on merkitystä koulunsa aloittavan lapsen lukemaan ja kirjoittamaan oppimiselle. Tavujen ja sanapainojen ymmärtäminen auttavat myöhemmin alkuopetuksessa olevaa lasta oppimaan esimerkiksi sen, milloin sana on yhdyssana tai milloin sanat yleensä kirjoitetaan erikseen. Pitkä- ja lyhytkestoisten äänten havainnointi ja tunnistaminen auttaa lasta hahmottamaan, milloin kyseessä on pitkä tai lyhyt vokaali, esimerkiksi tuuli- tuli. Samoin kehittyä kaksoiskonsonanttien kuuntelu, esimerkiksi; kissa – kisa. Tavurytmien harjoittamiseen liittyvät nimien, viikonpäivien ja laulun sanarytmien taputukset ja tömistykset. Myös rytmittelyllä on merkitystä, sillä sujuva lukutaito vaatii luetun oikeaa rytmittämistä ja tauottamista, jotta lauseista muodostuu merkityksellisiä kokonaisuuksia. Musiikilliset fraasit ja laulujen säkeet ovat luonnollisia rytmittelyn harjoitusta. (Nurmilaakso & Välimäki, toim. 2011, Ruokonen, s. 68)

Musiikillisella kasvuympäristöllä varhaislapsuudessa on vahvoja yhteyksiä lapsen aivojen ja kielen kehitykseen. Varhaisella musiikkikasvatuksella ja erityisesti laulamisaalla on keskeinen merkitys lapsen kielen oppimiselle ja kehitykselle. Ihmiselle on ominaista ilmaista itseään ja olla vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Kielen ja musiikin

avulla lapsi alkaa rakentaa maailmaansa ja osallistua aktiivisesti häntä ympäröivään kulttuuriin. Varhaiskasvatuksessa aikuinen toteuttaa esiopetuksessa olevien lasten musiikillista ja kielellistä kasvatusta leikinomaisesti erilaisilla varhaiskasvatusmenetelmillä. ja laulujen säkeet ovat luonnollisia rytmittelyn harjoitusta. (Nurmilaakso & Välimäki, toim. 2011, Ruokonen, s.62).

”Musiikki alkaa siitä mihin sanat loppuvat.” Richard Wagner.

3.3 Musiikkituokioiden sosiaalipedagogiset tavoitteet

3.3.1 Innostuneisuus

Kasvattajan oma asenne musiikkiin heijastuu kaikessa hänen toiminnassaan (ks. Musiikki ja minä, s.14). On tärkeää, että kasvattajalla on oma kasvatuksellinen näkemyksensä. Se ei merkitse ulkokohtaista pedagogisen termistön hallintaa, vaan ennen kaikkea suhtautumistapaa, jonka peruspiirteenä on lapsen ainutkertainen kunnioittaminen. Kasvattajalle pienten lasten musiikkikasvatus antaa jatkuvasti haasteita niin omien musiikillisten asenteiden tarkistamiseen kuin lapsituntemuksen laajentamiseenkin. Lapsi ja kasvatuspsykologiaan ja musiikkipedagogiikkaan kannattaa koko ajan etsiä uusia näkökulmia. Opettaminen yhden tietyn metodin avulla ei yleensä riitä, vaan musiikkikasvatuksessa tarvitaan laaja-alaista, uteliasta otetta ja alituista tiedon hankintaa sekä omien kasvatuskäytännöiden ja arvojen jatkuvaa punnitsemista. (Hongisto- Åberg, Lindeberg- Piironen, Mäkinen 1993: s.9).

Lapsen oppimisen halu on valtava ja hän nauttii oppimisesta. Lapsi on luonnostaan vapaa ja luova. Kasvattajan tehtävä on näyttää suuntaa tälle luovuudelle: rakentaa ympäristö oppimiselle. Opettaja ei voi ”kaataa” tietoa lapseen. Hänen tehtävänä on antaa siemeniä, virikkeitä, joihin lapsi reagoi. Tämä käynnistää oppimiseen johtavan prosessin. (Kaikkonen, Ranta- Meyer, 1993: s. 70). Koska esikouluikäinen ei ole valmis muodolliseen opetukseen on tärkeää, että oppimistilanne on lasta kiinnostava ja innostava.

3.3.2 Muut sosiaalipedagogiset tavoitteet

Musiikkituokiolla lähdetään liikkeelle lasten vahvuuksista ja annetaan lapsille paljon positiivista palautetta, jolloin lasten myönteinen minäkuva ja itsetunto vahvistuvat. Tavoitteena on vahvistaa lapsen kykyä toimia myönteisesti yhteistyössä muiden lasten

kanssa, käytännössä harjoitellaan oman vuoron odottamista, omien ajatusten esiintuomista ryhmässä, toisten huomioimista, keskittymiskykyä ja rajoissa pysymistä, joita päivähoiton varhaiskasvatussuunnitelmassa on painotettu. Näillä pyritään mahdollistamaan sekä lapsen yksilöllinen kasvu että ryhmätaitojen kehittyminen.

3.4 Äidinkielen oppiminen

Kielen omaksumisen herkkyyskausi alkaa Montessorin mukaan noin kahden kuukauden iässä ja päättyy noin kuusivuotiaana. Tänä aikana lapsi oppii vaikeuksista puhumaan äidinkieltään tai jopa useita eri kieliä. Myöhemmällä iällä uuden kielen opiskelu ei koskaan tuota yhtä hyviä tuloksia, koska lapsuuden aikainen herkkyys esimerkiksi omaksumaa äänneitä on hävinnyt. (Björkstén, 1982).

Lapsen ensimmäiset äänneet ovat yhteydessä fysiologisiin toimintoihin: hengitykseen, nielemiseen, nikutukseen yms. Äänneiden tuottaminen on lapselle tässä vaiheessa pääasiallisesti leikkittelynomaista mielihyvää tuottavaa ääntöelinten harjoittelua.

Kuuden kuukauden iässä lapsi tuottaa jo hyvin monia erilaisia vokaaleja ja hallitsee noin puolet suomen kielen konsonanteista. 2,5-vuotias osaa käytännöllisesti katsoen kaikki aikuisen puheen vokaalit ja noin 2/3 konsonanteista. Kaikkien konsonanttien täysin oikeaa ääntämystä voidaan odottaa keskimäärin noin 4,5-vuotiaalta. 5-6 vuoden ikää pidetään ajankohtana, jolloin äänneiden tulisi olla yleiskielen mukaisia. (Lytinen, Koppinen, Rasku- Puttonen, 1989, s. 39- 40).

Kielen oppiminen muuttaa lapsen suhdetta muihin ihmisiin ja avaa lapselle kokonaan uuden maailman.

Kieli toimii osana käyttäytymisen ja tunteiden säätelyä. Kun lapsi oppii ymmärtämään kieltä ja ilmaisemaan itseään puheen kautta, hän oppii myös kyvyn ymmärtää, sisäistää ja toteuttaa sääntöjä, joita tarvitaan käyttäytymisessä sekä tunteiden osoittamisessa.

Oman äidinkielen hallitseminen on merkittävä tekijä lapsen kehityksen kannalta. Lapsi hankkii kielen avulla tietoa omasta ympäristöstään, jäsentää havaintomaailmaansa sekä viestii ja ilmaisee itseään sen kautta. Kielelliset taidot ovat siis hyvin suuressa osassa sekä varhaisen kehityksen edistymisessä että kouluiässä tapahtuvassa oppimisessa.

Kielen omaksuminen edellyttää lapselta normaalisti kehittynyttä keskushermostoa sekä ympäristöä, jossa voi kuulla kieltä käytettävän. Kielen kehitys ei ole passiivista omak-

sumista ja kopiointia, vaan lapsi pyrkii käyttämään, valikoimaan ja muokkaamaan itse kieltä kehitystasonsa mukaisesti.

Kun kielen kehityksen perusta on luotu, voidaan musiikilla ja etenkin laulamisella edistää lapsen kielen kehittymistä ja kieleen liittyvien havaintojen tekemistä. Kielellä ja musiikilla on paljon yhteistä, niiden rakenne on samankaltainen ja koostuvat samoista elementeistä. Musiikin ja kielen yhteisiä piirteitä ovat esimerkiksi äänen kesto, rytmi, äänitaajuudet, äänen taso, melodia, lauserakenne, syntaksi, sointivärit sekä tehokeinot. Musiikki ja kieli ovat molemmat vuorovaikutuksellista toimintaa, jossa tulee kyetä ensin vastaanottamaan ja käsittelemään viestiä ennen kuin kykenee itse tuottamaan sitä. Molemmat perustuvat monella tavoin myös kuulemiseen ja kuuntelemiseen. Laulamissa ja puhumisessa käytetään äänihuulia ja oma äänellinen ilmaisu molemmissa ovat osa minuutta ja itseilmaisua. Laulaessa sanat äännetään useimmiten hitaammin kuin puhuessa, joten lapsi ehtii ääntää sanat huolellisemmin. Niin kielessä kuin musiikissakin on pieniä elementtejä, kuten äänneet ja sävelet, joita yhdistellen voidaan muodostaa rajaton määrä erilaisia kielellisiä ja musiikillisia kokonaisuuksia. Musiikki ilman laulujen tuomaa sanoitusta onkin kuin sanatonta kieltä. (Nurmilaakso & Välimäki, toim. 2011, Ruokonen s. 67)

3.5 Musiikkituokioiden suunnitelma

Suunnittelin pitäväni lapsille kahdeksan musiikkituokion sarjan. Kullekin tuokiolle asetin sekä äidinkielen että sosiaalisen kasvun tavoitteen.

Yksittäiset tuokiot tulee suunnitella tarkkaan ja johdonmukaisesti niin, että ne liittyvät toisiinsa ja tukevat toisiaan koko prosessin ajan. Musiikkituokion sisältö tulee suunnitella siten, että edetään konkreettisesta abstraktiin ja näin jokaiseen musiikkituokioon tulee haasteita lisää. Lapset jaksavat olla innostuneita, kun tuokioilla aikuinen huomioi heidän vireystasonsa ja äidinkielen taitonsa.

Musiikkituokioilla tulee huomioida käytännön järjestelyt esim. lasten lukumäärä, istumisjärjestys, aika, siirtymiset ja tarvikkeet.

Aloitan pienimuotoisilla musiikkituokioilla. Teen kiinnostavia musiikkituokioita, mutta lyhytkestoisia, jonka jälkeen lapset haluaisivat lisää.

Opetan lapsille musiikkia Maria Montessorin kehittämän kolmivaiheopetuksen avulla.

Kolmivaiheopetus:

- 1.Nimeäminen
- 2.Yhdistäminen
- 3.Kontrolli

Opettelemme uudet laulut ensin vuorolaululla eli aikuinen laulaa ensin pari tahtia, jonka lapset laulavat perässä, aikuinen jatkaa seuraavat pari tahtia, lapset toistavat. Näin jatketaan koko laulu loppuun. Loruttelemme ja riimittelemme laulamisen jälkeen yhdessä. Lopuksi lapset laulavat koko laulun ilman aikuisen tukea.

Äänteet ja kielellinen tietoisuus saavat runsaasti harjoitusta musiikkituokioilla. Musiikki sinänsä pohjautuu matematiikkaan, joten oman kokemuksensa kautta lapset saavat musiikkituokioilla kosketuksen matematiikan perusteisiin. Lapsen itseilmaisu ja luovuus saavat runsaasti tilaa. Lapset omaksuvat tuokioiden aikana ilman aikuisen aktiivista opetusta todennäköisesti runsaasti itsekään huomaamattaan musiikin teoriaa.

Loruilu ja sanojen rytmittäminen rytmitaputuksilla rytmin tukena auttaa hahmottamaan sanojen tavutusta ja erottelua. Näitä harjoituksia käydään runsaasti ja säännöllisesti. Oppimista tukee yleisesti toistaminen ja laulamalla toistoja kertyy helposti riittävä määrä lapsille hausassa muodossa.

Käytän lapsiryhmieni kanssa kaikenlaisia ääniliukuja, eläinten tms. äänten matkimista, äänisatuja ja äänellä hassutteluja. Tuttuja melodioita voi laulaa läpi lallatellen tai dudutellen sekä muilla sopivilla äänneillä tai tavuilla. Erilaiset suujumput tai irvistelyt ovat sopivia kasvojen lihasharjoituksia. Myös hengitys- ja puhallusharjoituksia voi käyttää muiden harjoitusten lisäksi, sillä hengitysilihasten toiminta ja hallinta vaikuttaa myös puheentuottoon.

Ensimmäisellä musiikkituokiolla pedagogisena tavoitteena on ryhmäytyminen eli tutustuminen toisiimme ja luoda turvallisuuden tunne, antaa lapsille positiivisia musiikkikokemuksia ja tutustua vokaaleihin musiikin avulla.

Toisella musiikkituokiolla pedagogisena tavoitteena on saada jokainen lapsi osallistumaan aktiivisesti toimintaan ja saada jokaiselle lapselle onnistumisen ja hyväksytyksi tulemisen kokemus. Äidinkielessä tavoitteena on oppia adjektiivi.

Kolmannella musiikkituokiolla pedagogisena tavoitteena on osallistumisen ja innostuneisuuden vahvistaminen sekä mielikuvituksen kehittäminen. Äidinkielessä tavoitteena on viikonpäivien ja kuukausien oppiminen.

Neljännellä musiikkituokiolla pedagogisena tavoitteena on samat kuin kolmannella tuokiolla, lisäksi vuodenaikojen oppiminen ja kerronnan tukeminen.

Viidennellä musiikkituokiolla pedagogisena tavoitteena on osallistumisen vahvistaminen, toisten huomioon ottaminen, erilaisten ratkaisujen hyväksyminen, sanavaraston laajentaminen, musiikin ja sanojen sävyjen huomioiminen.

Kuudennella musiikkituokiolla pedagogisena tavoitteena on oman vuoron odottaminen, kerronnan tukeminen, menneestä ajasta puhuminen ja vertailu kielen avulla.

Seitsemännellä musiikkituokiolla pedagogisena tavoitteena on epätäydellisyyden hyväksyminen, harjoittelun merkityksen oivaltaminen, toisen huomioiminen ja huomion kiinnittäminen konsonanttien oikeaan ääntämiseen.

Kahdeksannella musiikkituokiolla pedagogisena tavoitteena on esiintymisvarmuuden vahvistuminen, onnistumisen kokemuksen jakaminen, kerronnan tukeminen ja musiikissa ja äidinkielessä opitun kertaaminen.

4 MUSIIKKITUOKIOIDEN TOTEUTUS JA ARVIOINTI

4.1 Opetuksen toteutus musiikkituokiolla

Valitsin ryhmiin lauluja, jotka liittyvät lasten arkipäivän askareisiin. Pysin huomiomaan lapsille tärkeitä asioita monipuolisesti laulujen valinnassa, liitteessä 1 näkyy mitä asioita pystyin ottamaan huomioon. Pysin myös yhdistämään toimintani esim. Lastenlinnan väriviikko-kalenteriin, koska sitä käytetään ryhmässämme lasten oppimisen tukena. Minun ei tarvinnut opettaa lapsille esim. viikonpäiviä, kuukausia ja vuodenaikoja millään muulla tavalla kuin laulamalla. Valitut laulut ovat pääosin diatonisia, koska valintakriteerit täyttäviä pentatonisia lauluja on niin vähän. Esimerkiksi suomalaisen kansanlaulun Tuku, tuku lampaitani avulla voin opettaa lapsille leikillisesti erilaisia äänteitä, pieniä sanoja, eläinten ääntelyä ja eläinten liittymistä vuodenaikojen kiertoon.

Diatonisista lauluista valitsin myös: sillälailalla tällälailalla, värikäs viikko laulun, kuukausi laulun ja rotta ja hiisi laulun. Näiden laulujen avulla harjoiteltiin rytmiä, äänteitä, viikonpäiviä ja luovuutta omien laulujen sanojen tekemällä.

Pentatonisista lauluista valitsin: soita metsä kanteletta, lintujen syyslaulu, talven taikuri ja varpunen laulun. Näiden laulujen avulla tutustuttiin vuodenaikoihin ja metsän elämään.

4.1.1 Ensimmäinen musiikkituokio

Ensimmäisellä musiikkituokiolla lauloimme, loruttelimme ja rytmitimme sanoja rytmiputuksilla. Lauloimme lasten kanssa suomalaisen diatonisen kansanlaulun Tuku, tuku lampaitani sillä olin ajatellut, että saisin lasten mielenkiinnon herätettyä vokaaleita kohtaan, kun olin itse kirjoittanut siihen lauluun uudet sanat. Otin jokaisen vokaalin yksitelten ja yhdistin niihin jonkun eläimen ääntelyn ja seuraavaksi yhdistelin vokaaleita esimerkiksi näin:

1. Mää, mää, mää, mää, mää, mää, mää, mää, mää.
 mää, mää, mää, mää, mää, mää, mää, mää, mää, mää,
 mää, mää, mää, mää, mää, mää, mää, mää.
2. Muu, muu, muu, muu, muu, muu, muu, muu, muu, muu
 muu, muu, muu, muu, muu, muu, muu, muu, muu, muu
 muu, muu, muu, muu, muu, muu, muu, muu.

3. Hau, hau, hau, hau, hau, hau, hau, hau.
 hau, hau, hau, hau, hau, hau, hau, hau, hau, hau,
 hau, hau, hau, hau, hau, hau, hau, hau.
4. Miau, miau, miau, miau, miau, miau, miau, miau.
 miau, miau, miau, miau, miau, miau, miau, miau, miau, miau,
 miau, miau, miau, miau, miau, miau, miau, miau.

IDEOITA: Tässä laulussa voidaan lasten antaa keksiä erilaisten eläimien ääniä ja näin lapsille tulee suujumpaa musiikin muodossa.
 Vokaalit tulevat lapsille tutuiksi laulun avulla.

Jaoin lapset kahteen ryhmään eli ryhmä 1, jossa oli seitsemän lasta, joista viisi tyttöä ja kaksi poikaa. Ryhmä 2, jossa oli kuusi lasta, joista kolme oli tyttöä ja kolme poikaa. Pidin tuokiot peräkkäin ja ne olivat sisällöltään samanlaiset. Aloittaessani musiikkituokion kerroin lapsille ensin, että äidinkielessä on äännteitä ja että ne ovat vokaaleita ja konsonantteja, mitkä lapset jo tiesivätkin. Kerroin, että tänään tutustuisimme vokaaleihin laulamalla. Kysyin lapsilta, miten lammas sanoo? Lapset vastasivat, että mää, mää, mää. Lauloimme tällä sanalla sitten koko laulun. Kysyin lapsilta, miten lehmä sanoo? Lapset vastasivat, että muu, muu, muu. Lauloimme tällä sanalla sitten koko laulun. Näin jatkoimme niin pitkään, että kaikki vokaalit oli käyty lävitse ja lapset keksivät mitä kummallisimpia eläinten ääniä. Kävimme samojakin vokaaleita monta kertaa lävitse, jotta lapset sisäistivät ne.

Olimme kaikki innostuneita eläinten äänistä ja keksimme, että osa lapsista voisi pukeutua eläinten äänen mukaan ja muut laulaisivat. Kävimme yhdessä hakemassa roolivaatteita varastosta. Lapset itse kertoivat minulle kuka voisi esim. olla lammas ja kuka lehmä.

Ryhmä yhden lapset eivät innostuneet niin paljon kuin ryhmä kahden lapset tästä laulun leikistä, jossa esitimme eri eläimiä. Ryhmä 1 olisi halunnut vain laulaa eri vokaaleil-

la, mutta ryhmä 2 halusi enemmän leikin kautta oppia. Leikki ja laulu yhdessä auttoivat ryhmää 2 pitämään vireystason musiikkituokiolla.

Kaikki lapset ryhmäytyivät nopeasti ryhmässä 1, mutta ryhmässä 2 kaksi lasta koki jäävänsä ulkopuolelle. Mielestäni tämä johtui siitä, että he kielellisesti olivat ryhmän muita lapsia jäljessä. Lapset olivat innolla mukana musiikkituokiolla ja itsekin koin innostuneeni tästä projektista. Lapset oppivat kaikki suomenkielen vokaalit. Kaikki ensimmäiselle musiikkituokiolle asetut pedagogiset tavoitteet saavutettiin.

4.1.2 Toinen musiikkituokio

Toisella musiikkituokiolla lauloimme, loruttelimme ja rytmitimme sanoja rytmitaputuksilla. Lauloimme lasten kanssa pentatonisen laulun soita metsä kanteletta, jossa jokainen lapsi sai keksiä adjektiiveja, joilla he kuvaisivat erilaisia asioita metsässä.

1. Paista kuuna kuusen lehvät, päivänä petäjän latvat!

Soita metsä kanteletta kukuta salo käkeä, alla kuusen kultalehvän, alla kauhihin katajan minun metsipäivinäni eränetsiaikoinani.

IDEOITA: Tässä laulussa voidaan lasten antaa keksiä miten muuten metsää voidaan kuvata ja näin kielikuvien avulla antaa aiheita erilaisiin kuvaaviin adjektiiveihin, jotka lisäävät kerronnallisuutta sadutuksessa.

Ryhmäjako oli sama kuin edellisellä kerralla ja pidin tuokiot peräkkäin niin kuin edelliselläkin kerralla. Kerroin lapsille, että äidinkielessä on sanaluokkia ja yksi niistä on adjektiivit, jotka kertovat millainen joku on. Kysyin lapsilta, millainen ääni voisi kuulua kuusen piikkien huojuessa tuulessa? Lapset vastasivat, että himmeä. Laitoin lapset miettimään mikä soitin voisi kuvata himmeää ääntä? Lapset vastasivat, että rummut, kun niitä soittaa pullasudilla. Lapset hakivat pullasudin keittiöstä ja kokeilivat, olivatko onnistuneet löytämään mielestään oikean adjektiivin eli himmeän kuvaamaan kuusenpiikkien ääntä.

Ryhmä 1 keksi enemmän sanallisesti adjektiivejä kuin ryhmä 2. Ryhmän 2 lapset näyttivät eleillä tai tanssimalla mitä he halusivat sanoa. Ryhmän 2 lapsille oli helpompaa omaksua tämä pentatoninen laulu kuin ensimmäisellä musiikkituokiolla oleva diatoninen laulu, koska toisella musiikkituokiolla olevassa pentatonisessa laulussa oli vähemmän sanoja.

Jokainen lapsi osallistui adjektiivien keksimiseen ja sai tätä kautta onnistumisen ja hyväksytyksi tulemisen kokemuksen. Lapset ymmärsivät adjektiivin eli laatusanan. Tälläkin tuokiolle asetetut pedagogiset tavoitteet toteutuivat.

4.1.3 Kolmas musiikkituokio

Kolmannella musiikkituokiolla lauloimme, loruttelimme ja rytmitimme sanoja rytmitapuksilla. Lauloimme lasten kanssa diatoniset värikäs viikko ja kuukaudet- laulut, joissa lapset ymmärsivät, että viikko ja kuukausi ovat ajanmääreitä. Lapset ymmärsivät, kun on tarpeeksi monta viikkoa, niin tulee kuukausi ja kun on tarpeeksi monta kuukautta, niin tulee vuosi.

Ryhmäjako oli sama kuin edellisellä kerralla ja pidin tuokiot peräkkäin niin kuin edelliselläkin kerralla. Kerroin lapsille, että tunneista tulee päivä, päivistä viikko, viikoista kuukausi ja kuukausista vuosi. Lauloimme lasten kanssa viikonpäivät kovemmin tai hiljemmin värikäs viikko laulussa, jotta ne jäisivät paremmin mieleen.

Kuukaudet laulussa lapset keksivät mitä kaikkea voi tehdä eri kuukausina esim. tammi-kuussakin voi uida avannossa.

Ryhmä 1 suoriutui näistä diatonisista lauluista hyvin ja muisti aika nopeasti sanat lauluista. Ryhmä 2 tarvitsi liikkeen ja sanat yhtä aikaa käyttöönsä. Ryhmässä 2 olevat lapset eivät muistaneet sanoja niin nopeasti ja he sekoittivat sanat keskenään lauluissa. Ryhmässä 2 olevat lapset eivät keksineet niin spontaanisti, mitä voi tehdä eri kuukausina laulussa kuin ryhmä 1.

Molempien ryhmien kaikki lapset osallistuivat innokkaasti tuokioon. Ryhmä 2 lapset oppivat viikonpäivät ja kuukaudet hitaammin, hekin omaksuivat ne tuokion aikana. Luovuus ja mielikuvitus tuli esille siinä miten hassuja tekemisiä eri kuukausille lapset

keksivät. Asetetut tavoitteet saavutettiin, mutta lasten välisiä yksilöllisiä eroja alkoi näkyä.

1. Maanantaina, maanantaina, vihreällä lehdellä mato. X2
Tiistaina tintti sinitaivaalla lentää, titityy, titityy. X 2
2. Keskiviikko, keskiviikko, joutsen lumivalkoinen. X 2
Torstaina suklaata ruskeaa maistella saa, namnamnam. X 2
3. Perjantaina, perjantaina, aurinko keltainen. X 2
Lauantai vaaleanpunainen, pikku possut laulaa nöfnöfnöf. X 2
4. Sunnuntaina, sunnuntaina, ruusu tulipunainen. X 2
Värikäs on viikko seitsemäpäiväinen, paljon tapahtuu, dapaduu. X 2

IDEOITA: Tässä laulussa opetetaan lapsille viikonpäivät laulamalla ja tämä laulu tukee jo ryhmässä tai kotona käytössä olevaa Lastenlinnan väriviikko- kalenteria. Tämä laulu voidaan laulaa niin, että viikonpäiviä painotetaan laulamalla ne lujemmalla tai hiljaisemmalla äänellä, jolloin lapselle jää mieleen hyvin painotetut asiat.

1. Tammikuu on pakkaskuu, helmikuu on hiihtokuu,
maaliskuussa sula jää, jää, huhtikuu jo lämmittää.
2. Toukokuu on kukkakuu, kesäkuu on uintikuu.
heinäkuussa hellesää, sää, sää elokuuhun kesä jää.
3. Syyskuu on sienikuu, lokakuu on saapaskuu,
marraskuu taas jäätää maan, maan, maan, joulukuussa juhliitaan.

IDEOITA: Tässä laulussa voidaan lasten antaa keksiä muita vuodenaikoihin liittyviä touhuja.

4.1.4 Neljäs musiikkituokio

Neljännellä musiikkituokiolla lauloimme, loruttelimme ja rytmitimme sanoja rytmitapuksilla. Lauloimme lasten kanssa pentatoniset lintujen syyslaulun ja varpunen-laulun. Kerroin heille, että vuodenaikojä on neljä ja että päiväkodin toimintavuosi alkaa syksystä eli heillä esikoulu. Lapset luettelivat aivan spontaanisti mitä asioita kuuluu syksyyn ja

huomasimme yhdessä, että jokaisen lapsen vastauksessa oli joku lintu, jonka he olivat nimenneet esim. varis, harakka ja tilhi.

Ryhmäjako oli sama kuin edellisellä kerralla ja pidin tuokiot peräkkäin niin kuin edelliselläkin kerralla. Kerroin lapsille, että on monta lintulajia, jotka eivät voi talvehtia Suomessa. Lauloimme lasten kanssa lintujen syyslaulun surullisesti, koska lasten mielestä syksy on surullinen vuodenaika. Lauloimme varpunen laulun hytisevästi, koska siinä kertautuisi toisen musiikkituokion pedagoginen osuus eli adjektiivit.

Ryhmä 1 nimesi lintuja enemmän kuin ryhmä 2. Ryhmässä 2 olevat lapset hyötyivät pentatonisista lauluista, koska ne stimuloivat heitä yhdistämään liikkeen musiikkiin. Ryhmässä 2 lapset nimesivät vain niitä lintuja, joita ovat nähneet pihapiirissä. Ryhmä 1 nimesi myös lintulajeja, joista oli kuullut tai he olivat nähneet niitä kirjoissa. Ryhmässä 2 lapset hyötyivät siitä, että otettiin eri linnuille erilaiset äänet eri äänneillä, koska tämä tuki ensimmäisellä musiikkituokiolla opittuja vokaaleja.

Äidinkielessä oli tavoitteena vuodenaikojen oppiminen, kaikki lapset hallitsivat ne tuokion lopussa. Osallistumisinto oli lapsilla edelleen vahva. Asetetut tavoitteet saavutettiin.

1. Me oksalla hennolla huojumme näin, syystuuli kun oksia puistaa. Me toivoen katsomme taivoa päin. Yks` on, joka meitäkin muistaa.
2. Ei niittyä meillä, eikä peltoakaan, ei puida, ei korjata viljaa. Hän pitävi huolen luoduistaan ken pukevi laakson viljan.
3. Hän lapset laittavi auttelemaan myös pieniä köyhiä meitä. He kylvävät meil-lekin murusiaan me siunaamme heliä heitä.

IDEOITA: Tässä laulussa voidaan nimetä muuttolinnut ja näin oppia

yläkäsitteen (muuttolinnut) alla olevat alakäsitteet (peipponen ja joutsen).

1. Nok, nok, nokkivi varpunen kylmällä talvisäällä.
Tuisku on peittänyt siemenen, lunta on oksien päällä.
2. Nok, nok, nokkivi varpunen orpona pihamaalla.
Missä on murunen pienoinen? Kas, se on ikkunan alla.
3. Nok, nok, nokkivi varpunen lapsille kiitokseksi.
Luoja on siunaava murusen varpusen eineheksi.

IDEOITA: Tässä laulussa voidaan nimetä Suomeen jäävät linnut. Lapsia voidaan laittaa miettimään miten erilaiset linnut äännelevät/ tai millä tavuilla voidaan kuvata linnun syöntitapaa ja näin saadaan erilaisia äänneitä tutuksi.

4.1.5 Viides musiikkituokio

Viidennellä musiikkituokiolla lauloimme, loruttelimme ja rytmitimme sanoja rytmitapuksilla. Lauloimme lasten kanssa pentatonisen talven taikuri laulun. Kerroin heille, että syksyn jälkeen tulee talvi. Talvella on eri elementit kuin syksyllä. Lapset keksivät innokkaasti millaisilla adjektiiveilla voi kuvata talvea ja miten ääni laulussa ”hyytyy” tai ”jäätty”. Kokeilimme lasten kanssa laulaessa suuta eri asennoissa, jotta saisimme hyytävän tai jäätävän äänen aikaiseksi. Osa lapsista halusi laulaa hyytävästi ja loput lapset halusivat laulaa jäätävästi. Lapset keksivät, että hyytävästi laulavat lapset voisivat mennä penkkirivin takinmisiin penkkeihin ja jäätävästi laulavat lapset voisivat mennä penkkirivin etummaisiiin penkkeihin. Lasten mielestä hyytävä oli lähempänä pakkasta kuin jäätävä.

Ryhmäjako oli sama kuin edellisellä kerralla ja pidin tuokiot peräkkäin niin kuin edelliselläkin kerralla. Kerroin lapsille, että talvella voi olla kovat ja leudot pakkaset. Kysyin lapsilta, miten pukeudutaan koville pakkasille ja miten pukeudutaan leudoille pakkasille? Lasten mielestä koville pakkasille pukeudutaan lämpimästi ja leudoille pakkasille pukeudutaan vähän vähempiin vaatteisiin kuin koville pakkasille. Kysyin lapsilta, miten voisi kuvata äänellisesti kovaa pakkasta? Lapset vastasivat, että kovaa pakkasta voisi saada aikaiseksi koputtamalla kattilan kantta kädellä. Kysyin lapsilta, miten voisi kuvata äänellisesti leutoa pakkasta? Lapset vastasivat, että leutoa pakkasta voisi saada aikaiseksi silittämällä kattilan kantta kädellä.

Ryhmän 1 olevat lapset keksivät enemmän elementtejä sääille kuin ryhmän 2 lapset. Ryhmän 2 lapset hyötyivät siitä, että pidättäydyin vain muutamassa sään elementissä ja kuvasin niitä liikkeellä ja edellisillä musiikkituokiolla opituilla vokaalien äänneillä. Ryhmässä 2 lapset itse keksivät talven taikuri lauluun tanssin, mutta ryhmän 1 lapset halusivat vain sanallisesti adjektiivien avulla kuvailla, mitä tämä laulu toi heille mieleen.

Me kaikki olimme edelleen innostuneita ja musiikkituokiolle asetetut tavoitteet saavutettiin. Yksilölliset erot tulivat esiin varsinkin sanavaraston suhteen.

1. Tuli talven taikuri tunturi takaa koko luonnon lumosi loitsuillaan. Mihin koski vain hän, heti heräävän näki kukkien jäisten joukoittain, sai kaiken kuin kristallin kimaltamaan, koko luonnon lumosi loitsuillaan.
2. Satamäärin helmiä sirotti hän pitsipeitteelle järven lepäävän. Kylvi käsistään timantin tuikkimaan polun varteen niitylle viereen haan. Puhui talven rauhan hän metsään syvään teki taian hän ilmaan kylmentyvään.
3. Heti lähtivät pilvikodeistaan lumilapsoset päälle maan. Kuka keinunsa laitto oksaan puun, kuka leikkensä paikkaan salattuun. Talven taikurin, lumentuokuisen piiritanssiinsa veivät he laulaen.

IDEOITA: Tässä laulussa voidaan lasten antaa keksiä mitä muita elementtejä on lumisessa metsässä ja näin käsitteet tulevat käyttöön.

Tätä laulua voidaan laulaa metsäretkillä.

4.1.6 Kuudes musiikkituokio

Kuudennella musiikkituokiolla lauloimme, lorutelimme ja rytmitimme sanoja rytmitapuksilla. Lauloimme lasten kanssa diatonisen sillälailalla tällälailalla laulun. Kerroin heille, mitä kaikkea tehtiin ennen aikaan toisin ja näin herättelin heidät tämän diatonisen laulun kautta kevääseen, joka oli vuodenajoista seuraava. Kerroin lapsille esim. miten ennen aikaan pestiin pyykkiä saunassa tai järven rannassa isoissa saaveissa.

Ryhmäjako oli sama kuin edellisellä kerralla ja pidin tuokiot peräkkäin niin kuin edelliselläkin kerralla. Kysyin lapsilta, mitä heille ovat heidän isovanhempansa kertoneet lapsuudestaan. Lapset vastasivat, että ennen ei ollut sähköä eli esim. asunto täytyi lämmittää puilla. Lapset tiesivät, että keväisin lehmät laitettiin laitumille. Kevään tulon voi myös tietää siitä, että silloin heidän isovanhempansa olivat menneet kevätkylvöihin.

Ryhmä 1 oli kerronnallisempi kuin ryhmä 2. Ryhmä 2 hyötyi diatonisessa laulussa siitä, kun säkeistöt keksittiin niin, että ne tukivat toisiaan sanallisesti ja kerronnallisesti eli juonellisesti. Ryhmässä 1 lapset keksivät mitä tahansa kaikkea voi keväällä tehdä.

Ryhmässä 2 olevat lapset halusivat keksiä jonkin leikin laulujen sanoja tukemaan ja näin he muistivat muistikuviansa avulla leikin kautta seuraavan säkeistön sanat.

Vaikka lapset olivat kovin innostuneita, he jaksoivat odottaa, että kunkin lapsen vastauksesta ehdittiin tehdä säkeistö. Lapset vertailivat isovanhempien aikaa ja nykyaikaa. Ryhmän 1 lapset kertoivat sujuvammin kuin ryhmän 2 lapset, jotka mielellään näyttivät miten ennen tehtiin. Asetetut tavoitteet saavutettiin.

1. Sillälailalla tällälailalla ennen vanhaan
haettiin vettä kaivosta.
2. Sillälailalla tällälailalla ennen vanhaan
pyykki pestiin saunassa.
3. Sillälailalla tällälailalla ennen vanhaan
naiset lypsivät lehmiä.
4. Sillälailalla tällälailalla ennen vanhaan
lämpö saatiin uuneista.

IDEOITA: Tässä laulussa voidaan antaa lasten keksiä omia säkeistöjä, jossa he miettivät, mitä muuta tehtiin ennen vanhaan. Laulusta voidaan muodostaa kokonaisuus esimerkiksi kotona tapahtuvista toiminnoista/miten ne tehdään nyt tai miten ne tehtiin ennen vanhaan.

4.1.7 Seitsemäs musiikkituokio

Seitsemännellä musiikkituokiolla lauloimme, loruttelimme ja rytmitimme sanoja rytmitaputuksilla. Lauloimme lasten kanssa diatonisen rotta ja hiisi-laulun. Kerroin lapsille, että vuodenajoista viimeisin on kesä ja silloin koko luonto herää eloon. Kerroin lapsille miksi olin valinnut kesää kuvaamaan diatonisen laulun rotta ja hiisi. Laulukirjassa, josta olin tämän laulun ottanut, oli sellainen kuva, jossa rotta oli kesäisessä ilmassa ajele-massa kärryillä. Kerroin myös lapsille, että tätä laulua on käytetty jo jonkin aikaa r- ja s- äänteiden puutteellisuuden takia päiväkodeissa yhtenä lauluna stimuloimaan näitä kyseisiä äänneitä eli stimulointi tarkoittaa samaa kuin herätteleminen. Lapset innostuivat kertomaan kaikille avoimesti, että he eivät osaa sanoa vielä kaikki r- äännettä. Ko-keilimme lasten kanssa laulaessa suuta eri asennoissa ja miten se r- tai s- äänne sieltä löytyy.

Ryhmäjako oli sama kuin edellisellä kerralla ja pidin tuokiot peräkkäin niin kuin edelliselläkin kerralla. Kerroin lapsille, että kesällä voi ajaa kärryillä pitkin maantietä ja katsella kauniita vehnävainioita. Lapset kertoivat minulle mitä äänteen sisältäviä sanoja heille kesäisestä luonnosta tulee mieleen esim. sisilisko, rupisammakko, riihi, suvisade jne.

Ryhmässä 1 olevilla lapsilla ei ollut äännevirheitä, mutta he olivat innokkaasti laulussa mukana, sillä he ymmärsivät sen, että he voisivat olla esimerkkinä ryhmässä 2 oleville lapsille, kun he harjoittelivat r- ja s- äännteitä yhdessä muilla musiikkituokioilla. Olimme avoimesti puhuneet siitä, että jokainen voi opettaa ja oppia kaikilta eli lapset voivat oppia aikuisilta, lapset voivat oppia toisilta lapsilta ja aikuiset voivat oppia lapsilta. Ryhmässä 2 olevat lapset pitivät ensimmäistä kertaa diatonisesta laulusta rotta ja hiisi, sillä lasten mielestä siinä tuli ajatus ja kuva heidän päähänsä ilman tukea. Lapsille en ollut kertonut, että kyseessä olevat laulut ovat diatonisia tai pentatonisia.

Lapset huomasivat, että r- tai s- pulmat eivät tee kaverista sen huonompaa ja että kaveria voi auttaa. 10 lasta oppi r- ja s-äännteet, kolme ei. Asetetut tavoitteet saavutettiin osittain.

1. Kärryissä körötteli suuri kirkon rotta, ronski ja ruma,
mutta puhui aina totta.
Kärryt ne kaatui ja harmissaan loikki kirkonrotta maantien poikki.
2. Hississä sihiisi se hurja vesihiisi. Olo oli kurja, hissi ylös kiisi.
Vettä se toivoi ja painoi nappulasta, mukaansa sai monta kivaa lasta.

IDEOITA: Tässä laulussa voidaan korostaa r- ja s-äänteen sanomista laulamalla.

Lisää säkeistöjä keksimällä voidaan harjoitella muitakin konsonantteja.

4.1.8 Kahdeksas musiikkituokio

Kahdeksannella eli viimeisellä musiikkituokiolla olimme kaikki yhdessä, lauloimme, loruttelimme ja rytmitimme sanoja rytmitaputuksilla kaikki opitut laulut toisillemme. Ryhmä 1 lauloi diatoniset laulut ryhmälle 2 ja ryhmä 2 lauloi ja leikki pentatoniset laulut ryhmälle 1. Ryhmässä 1 olevat lapset ihmettelivät miksi he eivät olleet saaneet tehdä

leikkiä omiin lauluihinsa. Kerroin heille, että he eivät olleet halunneet. Ryhmässä 2 olevat lapset eivät muistaneet aivan kaikkia sanoja esityksensä aikana, mutta siihen eivät ryhmän 1 lapset kiinnittäneet huomiota, sillä he olivat aivan innostuneita pentatonisissa lauluissa olevista leikeistä ja tansseista. Kun keskustelin ryhmässä 2 olevien lasten kanssa ryhmän 1 lasten esittämistä lauluista, niin huomasin, että heille ei ollut jäänyt ihan kaikki lauluissa tapahtuneet asiat mieleen.

Lapset esiintyivät rohkeasti toisilleen ja nauttivat esiintymisestä. He iloitsivat oppimista asioista. Koko kahdeksan sarjan ajan olin itsekkin innostunut, eihän huononakaan päivänä lasten intoa katsellessa voinut olla innostumatta.

4.2 Äidinkielen opetus musiikkituokioilla tulokset ja arviointi

Kaikki meni konkreettisesti musiikkituokioilla niin kuin olin suunnitellut. Tuokioita ei yhtään jouduttu perumaan. Lapset osallistuivat kaikkiin tuokioihin, koska lapset eivät olleet sairaana. Tuokiot pidettiin aina peräkkäin ja ryhmäjako pysyi samana koko musiikkituokiosarjan ajan. Kaikki tarvittavat välineet olivat saatavilla. Tuokioita ei häirinnyt mikään ulkopuolinen. Tuokiot toteutuivat täysin suunnitelman mukaisesti. Aloitimme aina tuokiot uuden laulun opettelulla, sitten loruttelimme ja rytmitimme. Keskustelimme laulun/laulujen aiheesta. Loppuajan käytimme siihen, että lapset keksivät uusia sanoja lauluihin. Me toistimme laulua kolme kertaa peräkkäin. Aikuinen laati lasten istumisjärjestyksen niin, että jokainen lapsi pystyi keskittymään musiikkituokion antiin.

Pidän tärkeänä, että kehittyisin ammatillisesti musiikkituokioiden kautta ja näin saisin uskoa itselleni tulevaisuutta varten lasten parissa työskennellessäni ja pääsisin myös kehittämään itseäni musiikillisesti eteenpäin.

Ammatillisesti kehityin siinä, että havainnoin lapsia tarkemmin ja opin myös kuuntelemaan heitä tarkemmin. Musiikkituokioiden aikana lapset oppivat yllättävänkin paljon uusia asioita.

5 OPINNÄYTETYÖN PROSESSIN TAVOITTEET JA ARVIOINTI

5.1 Musiikin tavoitteiden toteutuminen

Musiikin tavoitteet opetussuunnitelman mukaisesti lapsen itseilmaisun ja itseluottamuksen osilta toteutuivat. Lapset keksivät itse, että musiikissa on rytmi, tempo, sointiväri. Äänen voimakkuudella ja korkeudella ja suunnalla on merkitystä ja että musiikki on ajassa etenevää. Lapset oppivat laulaessa sovittamaan oman toimintansa ryhmän toimintaan.

5.2 Sosiaalipedagogisten tavoitteiden saavuttaminen

Me olimme innostuneita ja meillä oli hauskaa. Ryhmäytyminen sujui hyvin. Lapset toimivat rohkeasti ryhmässä. Lapset selvästikin luottivat minuun ja itseensä. Myös minä aikuisena saatoin luottaa lasten toimivan musiikkituokioiden toimintarajoissa. Tämä mahdollisti enenevässä määrin lasten aktiivisen toiminnan. Aktiivisuus puolestaan tuotti lasten yksilöllisten erojen nousemisen esiin, jolloin lapset pääsivät kasvamaan yksilöinä ja samalla erilaisuuden ymmärtämisessä. Ryhmässä toimiessa jokainen sai vuorollaan tuoda esiin oman ehdotuksensa/ ajatuksensa ja näiden kahdeksan tuokion aikana lapset oppivat luottamaan siihen, että omakin vuoro tulee, kun aikansa odottaa. Esikouluikäisen tavoin lapset ottivat suoraa käyttäytymismallia aikuiselta ja siirsivät sen lasten väliseen vuorovaikutukseen.

Kahdella lapsella ryhmässä 2 kielellinen kehitys oli selvästi heikompa kuin ryhmän toisilla lapsilla. Näiden kahden keskittyminen toimintaan herpaantui ajoittain. Muut lapset pystyivät koko tuokion ajan, 45 minuuttia, keskittymään meneillään olevaan tekemiseen. Tässä mielestäni näkyy selvästi, että tuokioiden on todella lähdettävä lasten edellytyksistä. Saavutetuilla sosiaalisilla taidoilla arvioin lasten olevan valmiita ensimmäiselle luokalle perusopetuksessa. Sosiaalisen kehitystason mittaamiseen en ole käyttänyt mitään käytettävissä olevaa mittaria.

5.3 Äidinkielen tavoitteiden toteutuminen

Esikouluikäisen kielellisessä kehityksessä on meneillään siirtymävaihe, jolloin varsinkin kielellinen tietoisuus lisääntyy pohjustaen lukemisen ja kirjoittamisen valmiuksia. Opin- näytetyössäni näkyi, että musiikki tukee kielenkehitystä, kunhan laulut on valittu lapsen kehitystasoa vastaavasti.

Niille kahdelle lapselle, joilla oli eniten vaikeuksia äidinkielessä ryhmässä 2 ei musiikki- tuokioiden sisältö aina ollut kielellisesti sopivan haastavaa, vaan ajoittain liian vaikeaa. Pääsääntöisesti lapset kuitenkin innostuivat loruttelemaan äänneillä, pohtimaan laatua kuvailevia sanoja, kertomaan ajatuksiaan ja menneistä ajoista sekä rytmittämään sano- ja tavuittain. Lapset hulluttelivat äänneillä ja tavuilla siten, että välillä niistä koostui merkitseviä sanoja ja välillä ne eivät merkitse mitään. Molemmissa ryhmissä joillakin lapsista oli äännevirheitä (r ja s). Tutkimuksen aikana äännevirheet vähenivät (10 lap- sen äännevirheet korjaantuivat, kolmelle lapsista jäi äännevirheitä).

Tavoitteena oli lisäksi, että jakson loppuessa lapset hallitsevat aikakäsitteet: vuorokau- denajat, viikonpäivät, kuukaudet ja vuodenajat. Tutkimuksen alussa osa lapsista hallit- si edellä mainitut aikakäsitteet, tutkimuksen lopussa kaikki lapset hallitsivat ne.

Lapset huomasivat myös, että nuotteja ja kirjaimia luetaan samasta suunnasta. Kirjoi- tamiseen ei musiikkituokioilla paneuduttu. Tuokioiden aikana äidinkielen esikoulutavoit- teet oli käyty läpi kirjoittamista lukuun ottamatta.

5.4 Musiikin hyödyntäminen esikouluikäisen oppimistavoitteiden saavuttamisessa

Esikouluikäinen siirtyy leikistä työskentelynomaiseen toimintaan. Laulaminen tarjosi hyvän mahdollisuuden yhdistää työskentelynomainen tavoitteellisuus ja leikinomainen toiminnallisuus. Lasten innostuksen säilyminen kertoo siitä, että onnistuin hyödyntä- mään tämän mahdollisuuden. Esikoululainen siirtyy kehityksessään myös itsenäisem- pään työskentelyyn. Rohkeus tarttua uusiin haasteisiin ja kyky luottaa omiin oppimisen mahdollisuuksiin näkyi tutkimuksessani lasten lisääntyvänä rohkeutena esiintyä ryh- mässä tai yksin. Uuden oppimisessa epäonnistumisen sietäminen on yksi perusedelly- tys, tässäkin suhteessa lapset edistyivät tutkimusjakson aikana.

Pentatoniset laulut houkuttelivat lapsia liikkumaan enemmän ja lauluissa oli niukempi sanasto, näistä ominaisuuksista ryhmä 2 hyötyi enemmän. Myös laulujen selkeä rytmi ja yksinkertainen melodia tuki kielen tuottamista ryhmässä 2.

Sen ohella, että tuokioilla pyrittiin saavuttamaan esiopetuksen tavoitteet, pyrin kartoittamaan tuliko ryhmien välille eroja, kun ryhmissä käytettiin eri sävelasteikkoja

Diatoniset laulut houkuttelivat kielellä leikkelyyn, mihin lapsilla ryhmässä 1 jo oli valmiuksia. Lapset pystyivät myös hyödyntämään diatonisten laulujen laajempaa sanastoa. Diatoniset laulut innostivat ryhmää 1 paremmin kuin pentatoniset laulut.

Ryhmässä 1 joillakin lapsilla oli äännevirheitä (r ja s). Tutkimuksen aikana äännevirheet vähenivät.

Ryhmässä 2 pentatoninen musiikki, etenkin selkeä rytmi ja yksinkertainen melodia tuki kielentuottamista.

Molemmissa ryhmissä musiikki selvästi innosti lapsia runsaasti toistoihin, mikä tuki kielenkehitystä. Lapset keksivät luovasti omia sanoituksia lauluihin.

Lähdin toteuttamaan projektiani innostuneena. Sain lapset mukaan toimintaan ja lasten innostus tuki minua jatkamaan. Tuokiot palvelivat hyvin esikoululaisten oppimista. Itse tuokioista ja oppimistuloksista olimme tyytyväisiä, sekä lapset että minä.

Vasta päiväkodin muulta henkilökunnalta saamani palaute antaa tietoa siitä, onko tarvetta selkeyttää laulujen käyttöön antamiani vihjeitä. Musiikkituokion avulla toivon sekä aikuisen että lapsen nauttivan laulamista ja kielen oppimisesta.

6 POHDINTA

Alkuperäinen ajatukseni siitä, että voisin musiikin avulla integroida esikoulun oppimistavoitteita lapsille sopivilla tuokioilla toteutettaviksi toimi ainakin näillä kahdella ryhmällä käytännössä hyvin.

Mikä sai minut valitsemaan juuri musiikin? Olen itse innostunut musiikista, tarvittavat välineet ja tila oli helposti järjestettävissä, musiikissa ja kielessä on paljon yhteisiä piirteitä ja musiikki antaa mahdollisuuden ryhmätoiminnalle. Työssäni olen tarkoituksellisesti kirjoittanut näkyviin käyttämieni laulujen sanat ja kuvannut melko yksityiskohtai-

sesti musiikkituokioiden kulun, jotta lukija saisi helpommin käsityksen toimintatavoista-
ni. Toivon, että tästä on apua kasvattajille lasten kanssa toimiessa.

Vertailin nyt kahta kielenkehityksessään erilaista ryhmää, mielenkiintoista olisi verrata
myös kahta kehityksellisesti samanlaista ryhmää oppimistavoitteita eri tavoin integroi-
malla esimerkiksi musiikin tilalla muut taideaineet tai liikunta. tutkimukseni aikana in-
tegroitu toimintamalli sopi lapsille hyvin. Lasten mielenkiinto pysyi työskentelyajan
pääosin hyvin vireänä eivätkä lapset missään vaiheessa valittaneet uuden oppimisen
työläyttä. Kuitenkin aikuisen arvioimana lasten kognitiiviset taidot ja työskentelykyky
vahvistuivat selvästi.

Mielenkiintoista olisi myös kokeilla systemaattisemmin musiikin hyödyntämistä suomi
toisena kielenä -ryhmille. Keskeinen asia on aikuisen oma innostuneisuus.

Positiivista opinnäytetyössäni oli se, että jaksoin olla looginen ajattelussani ja toimin-
nassani koko prosessin ajan. Jatkuvan itsetutkiskelun ja pohdinnan kautta minä kas-
voin ammatillisesti ja kehityin tutkijana. Minusta ei ole parityöskentelijäksi musiikkia
käsittelevässä teemassa, koska minulla on omat vahvat näkemykset musiikista. Tu-
kenani minulla oli innostuneet lapset.

MUSIIKKILÄHTEET

- Kaikkonen, Markku, Ollanranta, Ritva, Simojoki, Maija, Sopanen, Satu, Itkonen, Jukka
Olin tarinat, 2000: Olin laulukirja
- Pohjola, Erkki, Sariola, Eeva-Leena, Simola- Isakkson, Inkeri, 1993: Piiri pieni pyörii
- Riska, Anja, 1994: Minne tuuli vaeltaa, lastenlauluja 1
- Riska, Anja, 1995: Mikä on laulu lainehilla, lastenlauluja 2
- Riska, Anja, 1995: Metsolan kannel soi 3

KIRJALLISUUSLÄHTEET

- Björkstén, Christel 1982: Montessorimenetelmä 1980- luvulla
- Eerola, K. & Ruokonen, I. 1994: Pikkuväen musiikki. Lasten Keskus: Helsinki.
- Einon, D. 2003: Luova lapsi. Kannusta lasta käyttämään luontaisia lahjojaan ja löytämään luovuuden monet muodot. Karisto Oy: Hämeenlinna.
- Elkind, David 1974: Lapset ja Nuoret
- Hongisto- Åberg, Marja, Lindeberg- Piironen, Anne ja Mäkinen, Leena 1993: Musiikki varhaiskasvatuksessa. Hip Hoi Musisoi!
- Huovinen, Erkki, Kuitunen, Jarmo 2008: Johdatus musiikkifilosofiaan
- Kaikkonen, Markku ja Ranta- Meyer, Tuire 1993: Lahjakkuus lentoon
- Linnankivi, Marja, Tenkku, Liisa ja Urho, Ellen 1981: Musiikin didaktiikka
- Linnankivi, Marja, Tenkku, Liisa ja Urho, Ellen 1998: Musiikin didaktiikka
- Lyytinen, Paula, Koppinen, Marja-Leena, Rasku- Puttonen, Helena 1989: Lapsen kieli ja vuorovaikutus taidot
- Nurmilaakso, Marja, Välimäki, Anna-Leena 2011: Lapsi ja kieli- kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa, opas 13
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet: 2003. Stakes. Saarijärvi: Stakes

HYVÄT VANHEMMAT!

Teen opinnäytetyötäni Metropoliaan tämän lukuvuoden aikana 2011-2012. Opiskelen työni ohella Sosionomiksi (AMK).

Aiheenani on: Musiikin hyödyntäminen esikoulun opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamisessa.

Lastenne perustiedot eivät tule julki missään tutkimukseni vaiheessa.

Teille saattaa olla hieman vieraita nämä sävelasteikot, joten laitan tietoa tästä lisää.

PENTATONINEN SÄVELASTEIKKO:

Pentatoninen asteikko on sävelasteikko, jossa on vain viisi säveltä oktaavia kohti toisin kuin länsimaisessa musiikissa yleisimmin käytetyissä diatonisissa duuri- ja mollias-teikoissa. Tavallisimmat pentatoniset asteikot voidaan myös käsittää duuri- tai mollias-teikon muunnelmiksi, joissa puuttuu kaksi asteikon sävelistä.

Pentatoninen asteikko on musiikissa laajalti käytössä eri puolilla maailmaa. Se esiintyy muun muassa kelttiläisessä musiikissa, unkarilaisessa ja kreikkalaisessa kansanmusiikissa, monissa eurooppalaisissa lastenlauluissa, saamelaisten joiuissa, negrospirituaaleissa, eräissä jazz- ja rock-musiikin muodoissa, länsi- ja pohjoisafrikkalaisessa musiikissa sekä erityisesti itäaasialaisessa kuten kiinalaisessa, korealaisessa, vietnamilaisessa ja japanilaisessa musiikissa.

DIATONINEN SÄVELASTEIKKO:

Diatoninen asteikko on seitsensävelinen sävelasteikko, jossa oktaavin alueella on viisi kokosävelaskelta ja kaksi puoliaskelta ja puoliaskelten välissä on vuorotellen kaksi ja kolme kokoaskelta. Diatonisuus on sekä nuottikirjoituksen että monien soittimien pohjana. Esimerkiksi pianon valkoiset koskettimet muodostavat seitsemän diatonista asteikkoa. Duuri- ja molliasteikon lisäksi kaikki kirkkosävellajit ovat diatonisia, eli ne voi-

daan erottaa osana diatonista asteikkoja. Diatoninen sävelkulku noudattaa duuri- ja molliasteikon kulkua koko- ja puoliaskelineen, kun taas kromaattisessa kulussa on näille asteikoille vieraita puolisävelaskelisiä. Puolisävelaskel on diatoninen, jos se on kahden (luonnollisen tai muunnetun) kantasävelen välissä, kuten c–des, cis–d tai cisis–dis, mutta kromaattinen, jos se on saman kantasävelen kahden erilaisen muodon välissä, kuten c–cis.

Alleiviivaa oikea vaihtoehto. Palauta maanantaina 19.09.2011 mennessä.

Lapseni saa osallistua tutkimukseen

Kyllä

Ei

Lapseni nimi: _____

Huoltajan nimi/nimet: _____

Tutkimus projektin aikana painotetut kehityksen alueet

Liitteen sisältö

- Viikonpäivät
- Kuukaudet
- Vuodenajat
- Vokaalit
- Konsonantit
- Äänteiden ääntäminen
- Eläinten äänet
- Tuokioiden mielekkyys lasten kannalta
- Käsitteet alku, väli, loppu
- Ajanhallinta
- Tavutus
- Innostuneisuus
- Työskentelyvalmiudet
- Sosiaalisuus
- Tuokioiden lyhyt kestoisuus
- Epäonnistumisen sietokyky